

## İlin sənət hesabatı

Milli-mədəni dəyərlərimizin qorunması və inkişaf etdirilməsi, dünyada geniş tanınması ümummilli lider Heydər Əliyevin humanitar siyasətinin aparıcı yönündən biridir. Prezident İlham Əliyevin bu xətti uğurla davam etdirməsi, Birinci xanım Mehriban Əliyevanın mədəni himayədarlıq missiyası yaradıcılıq sferasının çağdaş çağırışları cavablandırması üçün əlverişli şərait yaradıb.

Azərbaycanda fəaliyyət göstərən yaradıcılıq ittifaqları dövlətin ildən-ildən artan diqqət və qayğısını ölkəmizdə mədəni zənginliyin təmin edilməsinə yönəldir, fəaliyyətlərini ənənəyə sadıqlıq və novator təşəbbüskarlıqla qururlar. Bütün bunlar incəsənətimizin də çiçəklənməsinə, dünya meridianlarında yüksək səviyyədə təqdimatına xidmət edir.

Dövlətimizin ardıcıl maddi və mənəvi dəstək fonunda yaradıcı insanların Azərbaycan naminə daha böyük uğurlara imza atması, bütün mümkün vasitə və imkanlardan, yaradıcılıq potensialından səmərəli istifadə etməsi zəruri hal alır. Qələm və fırça ustalarımız, kino, teatr və musiqi xadimlərimiz bu missiyalarını şərəflə yerinə yetirməyə çalışırlar.

Təbii ki, uzun illərin durğunluğundan çıxmaq, dirçəliş dövrünün ənənələrini yaşatmaq və gələcəyə hesablanmış çağırışlara layiqincə cavab vermək niyyətini reallaşdırmaq Azərbaycan kino xadimlərinin də başlıca vəzifələrindəndir. Bəs Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqı (AKİ) kino sənayesinin inkişafı üçün hansı addımları atır? Bu qısa qeydlərdə İttifaqın sona yetməkdə olan ildə gördüyü işlərə qısaca ekskurs etməyə çalışacağıq.

AKİ son illərdə, xüsusilə də 2024-cü ildə milli filmlərin təbliği, ölkədə və xaricdə kino festivallarının keçirilməsi, kino tənqidinin və kino nəşrlərinin inkişafı, gənc rejissor və ssenaristlərin hazırlığı və digər sahələrdə öz səylərini əsirgəməyib. Bəri başdan deyək ki, ittifaq 2025-ci ildə də adıçəkilən istiqamətlərdə fəaliyyətini daha da genişləndirmək niyyətindədir.

Yaradıcılıq birliyimiz fəaliyyəti boyu mətbuata açıq olmuş, görülmüş işlərlə bağlı oxuculara geniş məlumat verilməsini prioritet hesab etmişdir. Gənc Film İstehsalçıları Assosiasiyasının təsis etdiyi kino-xəbər saytı – *kinoinfo.az*. Azərbaycan Respublikası Kino Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə fəaliyyətə başlayıb, AKİ isə sayta təşkilati dəstək göstərir. Saytın redaktoru ssenarist Ramil Ələkbərov, layihənin rəhbəri AKİ-nin icraçı

katibi Əli İsa Cabbarov kino kimi dinamik bir sahədə baş verən proseslər, o cümlədən, kinonun iqtisadi aspekti ilə bəli oxucuları ətraflı məlumatlandırmağa çalışırlar. İttifaqın “Rakurs” rüblük bülleteni ölkədə və xaricdə baş verən kino yenilikləri, festivallar və yubiley filmlər barədə informasiyalar təqdim edir. Bülletenin başlıca məqsədi respublikada və xaricdə gedən kino proseslərinin salnaməsini yaratmaqdır.

AKİ-nin hələ ilin əvvəlindən elan etdiyi “Arxa cəbhənin insanları” qısametrajlı bədii film ssenarisini üzrə müsabiqəyə uğurla yekun vurulub. Bu cür müsabiqələrin keçirilməsi milli kinoda müsbət tendensiyaları diqqət mərkəzinə gətirməkdir. Nominantların seçimini apararkən ittifaqın katibliyi ötən kino mövsümü ərzində gedən prosesi diqqətlə müşahidə və təhlil edir, kinematoqrafiyanın müxtəlif sahələrindəki xidmətləri qeyd edir, laureatlar açıq səsvermə yolu ilə seçilir.

Azərbaycan Respublikası Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin maliyyə köməyi ilə “Qərbi Azərbaycan: maddi və mədəni irsimiz” adlı layihə çərçivəsində çəkilən “Sarı gəlinin sorğusunda” sənədli filmi IX Türk Dünyası Sənədli Film Festivalında tammətrajlı sənədli filmlər kateqoriyasında final mərhələsində iştirak üçün seçilmiş filmlər sırasında yer alıb.

Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqı tərəfindən 2023-cü ildə çəkilmiş tammətrajlı sənədli filmin süjet xətti “Sarı gəlin” xalq mahnısının mənşəyi, onun yaranma tarixçəsinin aydınlaşdırılması yönündə araşdırmalar, bu barədə xalq arasında yaranmış rəvayətlərin, əfsanələrin üzərində qurulsun da, əsas məqsəd Qərbi Azərbaycan ərazisindəki maddi-mədəni irsimizin təbliğidir.

Filmin ssenari müəllifi Füzuli Sabiroğlu, quruluşçu rejissoru Mübariz Nağıyev, quruluşçu operatoru Fahir Sabiroğlu, prodüseri Əli İsa Cabbarovdur. Layihənin rəhbəri Azərbaycan Kinematoqrafçılar İttifaqının sədri, Xalq artisti Rasim Balayevdir.

İttifaq xarici ölkə kinematoqrafçıları ilə əməkdaşlığa da xüsusi önəm verir. Ötən ilin

## Azərbaycan kinosu: ənənəyə sədaqət, yeni sənət uğurları



aprelində Litva Respublikasının Azərbaycandakı səfirliyinin dəstəyi ilə “Landmark” biznes mərkəzində rejissor Qildre Yifskitenin “Sıçrayış” sənədli filminin nümayişi keçirilib. Tədbirdə Litva səfirliyinin əməkdaşları, AKİ-nin I katibi, Xalq artisti Şəfiqə Məmmədova da iştirak ediblər. Film litvalı dənizçi Simas Kudrikanın azadlığa qovuşmaq yolundakı “sıçrayışından” bəhs edir. Ekran əsəri nadir arxiv görüntülərinin və 70-ci illərin ən böyük soyuq müharibəsi iştirakçılarının dramatik təsviri əsasında ərsəyə gəlib.

AKİ-nin katibi, Əməkdar incəsənət xadimi, rejissor Ziya Şıxlinski yeni sənədli filmin çəkilişinə hazırlaşır. Film Rusiya Dövlət Atom Gəmiqayırma Mərkəzinin Baş direktoru, RF Dövlət mükafatı laureatı Davud Paşayevin həyat və fəaliyyətindən bəhs edəcək. Qeyd edək ki, Ziya Şıxlinski ilə ssenarist Toğrul Cavarlının birgə yazdığı “Bir ailənin sirri” ssenari AKİ-nin Qorçakov adına İctimai Diplomatiyaya Dəstək Fondu ilə 2020-ci ildə keçirilmiş “Rusiyanın görkəmli azərbaycanlıları” adlı ssenari müsabiqəsinin qalibi olub.

Uzun illər əvvəl çəkilmiş, unudulmaqda olan filmlərin müasir tamaşaçılara təqdim olunması AKİ-nin gündəlik fəaliyyətində mühüm yer tutur. Ötən ilin iyununda “Azərbaycan” “Cinema-Plus”-da Əməkdar incəsənət xadimi, rejissor Cəmil Quliyevin “Cansızıcı əhvalat” filmi ilk dəfə Azərbay-

can dilində nümayiş olunub. Bu film müəllif kinomuzun ən maraqlı nümunələrindən biridir və premyerası 1988-ci ildə rus dilində reallaşmış. Film AKİ-nin sifarişli və peşəkar aktyorlar Elşən Rüstəmov və Nəcibə Hüseynovanın iştirakı ilə Azərbaycan dilinə dubləj olunub.

Adıçəkilən kinozalda Aysə Mirzəzadənin “Yellənçək” və Elmar Bayramovun “Nəfəs” qısametrajlı filmləri də göstərilib və böyük maraqla qarşılanıb.

“Azərbaycan” “Cinema-Plus”-da İttifaqın təşkilatçılığı ilə “Dörd qəhrəman cənnət sorğusunda” adlı mərasimdə Oleq Səfəraliyevin “Murad-Sad”, Davud İmanovun “Afroditanın qolları”, Ramiz Əzizbəylinin “Pirverdinin xoruzu”, Rauf Nağıyevin “Foto Fantaziya” filmlərinin göstərilməsi qərara alınıb. Sənətkar və cəmiyyət arasında münasibətlər, yaradıcı insanın ətraf mühitlə konfliktli, şəxsiyyət böhranı bu ekran işlərinin əsas motivləridir. Bunlar indi də dünyada aktuallığını itirməyən məsələlərdir və müəlliflər nümayiş olunacaq filmlərdə mövzuya yaradıcı yanaşıblar. Qeyd edək ki, 3 film 1980-ci illərin sonunda, yenidənqurma dalğasında çəkilib. Yalnız 1 film – “Foto Fantaziya” 1970-ci ildə ekranlaşdırılıb.

Təbii ki, bu cür silsilə tədbirlər siyahısına rejissor Vaqif Behbudovun və Rüstəm İbrahimbəyovun filminin Tbilisi Beynəlxalq Sənədli Filmlər Festivalında nümayiş etdirilməsi, gənc rejissor Leyla Qənbərlinin

Praqada keçirilən “One World International” sənədli film festivalı çərçivəsində 7 günlük təhsil səyahətində iştirakı, Türkan Hüseynin Kopenhagendə, İmaməddin Həsənovun İstanbulda kurs keçməsi, ittifaqın əməkdaşı Afaq Yusiflinin müstəqil film rejissoru qismində Mərkəzdə keçirilən Qlobal Mədəni Münasibətlər Proqramında ölkəmizi təmsil etməsi üçün xərcləri məhz AKİ-nin çəkdiyini də xüsusi vurğulamaq lazımdır. AKİ “OB Film” və “Kinobir” şirkətlərinin birgə istehsalı olan “İşğə doğru” sənədli filminin beynəlxalq festivallarına təqdim olunmasına da vəsait ayırıb.

Dekabrın ilk günlərində AKİ-nin və Azərbaycan Dövlət Film Fondunun birgə təşkilatçılığı ilə Xalq yazıçısı, kinodramaturq Natiq Rəsulzadənin 75 illik yubileyində AKİ-nin sədri, Xalq artisti Rasim Balayev çox nikbinliklə vurğuladı ki, Azərbaycan kinosu çox tezliklə durğunluq zolağından çıxıb, klassik ənənələr bərpa olunacaq, yeniliklərə uzanan yollar daha geniş və işıqlı olacaq. Bunun üçün kinomuzun kifayət qədər güclü kadr potensialı var və dövlətimizin dəstəyi, xalqımızın sevgisi ilə biz hədəflərimizə çatıb, klassik ənənələr bərpa olunacaq, yeniliklərə uzanan yollar daha geniş və işıqlı olacaq. Bunun üçün kinomuzun kifayət qədər güclü kadr potensialı var və dövlətimizin dəstəyi, xalqımızın sevgisi ilə biz hədəflərimizə çatıb, klassik ənənələr bərpa olunacaq, yeniliklərə uzanan yollar daha geniş və işıqlı olacaq.

Görkəmli kino xadiminin optimist düşüncələrinin tezliklə reallaşacağı şübhəsizdir. Ölkəmizin sosial-iqtisadi, mədəni, hərbi quruculuq, inkişafı sahəsində uğurlarını kino-lentin yaddaşına köçürmək, salnamələşdirmək üçün daha ciddi addımların atılması, C.Cabbarlı adına Azərbaycanfilm kinostudiyasına yeni nəfəs verilməsi, özəl kinostudiyaların fəaliyyətinin daha da canlandırılması, dünya kinosuna inteqrasiyanın gücləndirilməsi, professional kadr hazırlığına xüsusi diqqət verilməsi – bütün bunlar AKİ-ni ciddi düşündürür və qurum özünün bütün resursları ilə kinomuzun inkişafına konkret əməli dəstək verməyə hazırdır. İttifaqın reallaşdırdığı uğurlu layihələr bu qənaətə gəlməyə imkan verir.

**Akif CABBARLI,**  
Azərbaycan Kinematoqrafçılar  
İttifaqının redaktoru